

## Utländska investeringar och konflikter i Burma

Efter mer än 50 år av hårt militärstyre har makthavarna i Burma/Myanmar inlett en toppstyrd förändringsprocess. Länder i väst har som svar på dessa reformer hävt ekonomiska sanktioner mot landet. Internationellt är intresset stort för att investera i Burma. Här erbjuds en av världens minst utforskade marknader, en befolkning på ca 60 miljoner, och ett strategiskt läge mellan två av världens största länder, Kina och Indien.

Utländska investerare har hittills haft fokus på Burmas gränsområden, där landets rika naturtillgångar finns. I dessa områden har inbördeskrig mellan centralmakten och etniska minoritetsgrupper pågått i upp till 60 år. Naturresursutvinningen har befäst militärens och affärselitens makt, och dessutom spätt på konflikterna. Exempelvis har investeringar, genom inhyrd säkerhetspersonal, medfört en ökad militarisering i områden där minoritetsgrupper bor.

### Protester mot koppargruva i Monywa

Gruvan i Monywa i delstaten Sagaing har den största kopparavlagringen i Sydostasien och förvaltas av statsägda burmesiska och kinesiska bolag. En expanderande av gruvan orsakade massiva lokala protester mot landkonfiskeringar och miljöförstöring. I 2012 slogs dessa fredliga protester ner med våld och ett 70-tal personer brännskadades svårt. Solidaritetsdemonstrationer spred sig till andra delar av landet. Flera aktivister greps med hjälp av Burmas repressiva lagar.

Källa: Transnational Institute



Naw Ohn Hla dömdes till 2 år i fängelse när hon protesterade mot landkonfiskeringar i Monywa. Foto: Karennews.org

Även i andra områden utsätts lokalbefolkningen för olika typer av övergrepp av soldater, mark beslagtas och tvångsflyttningar sker. Utländska företag, så som franska Total Oil, har indirekt gjort sig skyldig till tvångsarbete och till och med avrättningar. Burmas nya regering ihop med ILO har nu lovat att utplåna tvångsarbete, vilket varit ett vitt förekommande människorättsbrott i Burma.

### Burmas ekonomi

Tidigt 1900-tal var Burma känt som "Asiens risskål", men till följd av militärens grava vanskötsel av ekonomin är landet idag Sydostasiens fattigaste. Ekonomin utgörs till största delen av en jordbrukssektor med mycket låg produktivitet och en tredjedel av landets befolkning lever i fattigdom. Landet har värdefulla naturtillgångar som olja, naturgas, teak, och ädelstenar. Utvinningen av dessa gynnar dock inte befolkningen i stort utan resurserna kontrolleras av en liten elit. Burma är ett av världens mest korrupta länder. De senaste 20 åren har Burmas militärregeringar tjänat miljarder dollar genom nyupptäckta naturgaskällor – intäkter som de varken återinvesterat för att bygga upp landet eller bokfört lämpligt i den nationella budgeten. Revenue Watch Institute rangordnade Burma sist i sin Resource Governance Index 2013, som mäter hur öppet naturresurser förvaltas.

Källa: CIA World Fact Book, Världsbanken, McKinsey Global Institute, Transparency International, RWI

En förutsättning för hållbart företagande i Burma är en varaktig fred i landet. Tills dess måste utländska aktörer se till att inte skapa eller förvärra konflikter. 2011 kollapsade exempelvis ett långvarigt eldupphör i norra Burma, delvis på grund av de enorma kinesiska gas- och oljeledningar som sträcker sig in i områden där tiotals milisgrupper finns. Uppemot 100 000 personer har blivit hemlösa till följd av striderna i Kachin- och Shanstaterna.

Om Burmas befolkning ska få det bättre ställt ekonomiskt krävs även öppenhet kring förvaltningen av landets resurser. Utbredd

korruption och nepotism gör att ett fåtal kontrollerar landets resurser utan att det gynnar den stora massan. Två militärägda bolag kontrollerar exempelvis stora delar av gruv- och byggindustrin, turismbranschen, och juvelhandeln. De granskas inte av den civila regeringen.

Lokalbefolkningen och deras representanter måste få vara delaktiga i beslut som påverkar deras näringar och liv. Vilka typer av investeringar är efterfrågade? Vilka orsakar mer skada än nytta? Om inte lokala röster tillåts påverka skapas nya konflikter och lösningar undergrävs.

### Sverige i Burma

2013 åkte de svenska riksdagsledamöterna Åsa Torstensson (C) och Cristina Husmark Pehrsson (M) med Burmakommittén till Dawei i sydöstra Burma. Där byggs ett av Sydostasiens största industriområden, med kolkraftverk, kemikaliefabrik, och djuphavshamn. Lokalbefolkningen motsätter sig de miljöförstörande delarna i projektet och det faktum att myndigheter och företag inte informerat om megaprojektet innan affärsuppgårelsen gjorts.

– Tusentals personer rikser tvångsförflyttas, berättade bybor för de svenska politikerna. Vi vill inte ha den typen av investeringar som inte skapar arbetstillfällen för oss, utan tvärtom tar ifrån oss våra hem, mark och näringar.

Under Sveriges första statsbesök till Burma tog statsminister Reinfeldt och handelsminister Björling med sig en handelsdelegation. Redan finns en svensk handelskammare på plats liksom företag som Ericsson. Dock saknas ännu en officiell svensk närvaro i landet.



Svenska politiker i Dawei, Burma. Foto: SBK

Svenska Burmakommittén arbetar med att lyfta fram röster från Burmas civilsamhälle. Vi har bl.a. bjudit in EarthRights International (ERI), Shwe Gas Movement, och Karen Environmental and Social Action Network till Sverige, organisationer som efterfrågar hållbart företagande.

– I Burma saknas mekanismer för att skydda lokalbefolkningen, miljö och arbetskraft. Tvärtom möjliggör exempelvis de nya marklagarna landkonfiskeringar, sa Bobo, representant för ERI under ett seminarium hösten 2013.

– När de amerikanska sanktionerna mot Burma lyftes 2013 infördes särskilda rapporteringskrav för amerikanska företag i Burma. EU borde införa liknande rapportering för att öka insyn och hjälpa Burmas folk utkräva ansvar av myndigheter och företag, berättade Bobo.



EarthRights föreläser i Stockholm. Foto: Björn Qvarfordt

Läs mer:

Arakan Oil Watch, [www.arakanoilwatch.org](http://www.arakanoilwatch.org)

Burma Environmental Working Group, *Burma's Environment* (2011)

Conflict Risk Network, *Not Open for Business* (2012)

EarthRights International, *The Burma-China Pipelines* (2011) och andra rapporter

Kjell-Åke Nordquist, *Getting it Straight: Commercial Conflict Dependent Actors in Myanmar* (2013)

Shwe Gas Movement, *Drawing the Line: The Case Against China's Shwe Gas Project, for Better Extractive Industries in Burma* (2013)

Transnational Institute, *Developing Disparity* (2013)